

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М.П. ДРАГОМАНОВА

Ван Кань

УДК 378.011.3-051:780:614:.159.955(043.3)

**МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ЕМОЦІЙНО-ОБРАЗНОГО
МИСЛЕННЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ У ПРОЦЕСІ
НАВЧАННЯ ГРИ НА СКРИПЦІ**

13.00.02 – теорія та методика музичного навчання

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Київ – 2019

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Національному педагогічному університеті імені М. П. Драгоманова, Міністерство освіти і науки України, м. Київ.

Науковий керівник -

доктор педагогічних наук, професор
ФЕДОРИШИН Василь Ілліч,
Національний педагогічний університет
імені М.П. Драгоманова, декан
факультету мистецтв імені Анатолія
Авдієвського.

Офіційні опоненти:

доктор педагогічних наук, професор
РАСТРИГІНА Алла Миколаївна,
Центральноукраїнський державний
педагогічний університет імені
Володимира Винниченка, завідувач
кафедри вокально-хорових дисциплін
та методики музичного виховання;

кандидат педагогічних наук
МІЩАНЧУК Вікторія Миколаївна,
ДВНЗ «Криворізький державний
педагогічний університет», завідувач
кафедри музикознавства,
інструментальної та хореографічної
підготовки.

Захист відбудеться 13 лютого 2019 року о 14.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.053.08 у Національному педагогічному університеті імені М.П. Драгоманова за адресою: 01601, м. Київ-30, вул. Пирогова, 9.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова за адресою: 01601, м. Київ - 30, вул. Пирогова, 9.

Автореферат розісланий 12 січня 2019 р.

**Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради**

Л.І. Паньків

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Глобалізація культурно-освітніх процесів і створення стратегії динамічного розвитку світової спільноти спрямована на відновлення, обмін і трансформацію національних освітніх концепцій, системний взаємообмін між країнами, а також запозичення досвіду підготовки майбутніх учителів у вищій педагогічній школі мистецької освіти. В останнє десятиліття державна освітня програма Китаю враховує зростаючу потребу в підготовці першокласних фахівців, китайська молодь здобуває освіту в багатьох країнах Європи, в тому числі і в Україні, переймаючи у відомому обсязі місцеві традиції з метою в подальшому інтегрувати свої знання і вміння, отримані в іншій країні в систему китайської музичної освіти. Підготовка майбутніх учителів музики до продуктивної діяльності зорієнтована на засвоєння загальнолюдських цінностей, етнопедагогічних пріоритетів та новітніх технологічних процесів.

Вимоги часу і нова освітня парадигма України XXI ст. орієнтують сучасні педагогічні дослідження на акмеологічну диверсифікацію особистості, розвиток її творчого мислення як генеральної якості й ознаки професіонала. У світлі вищезазначеного постає необхідність удосконалення фахової підготовки майбутніх учителів музики на факультетах мистецтв педагогічних університетів з урахуванням розробки ефективного методичного забезпечення навчально-виховного процесу. З цієї позиції постає необхідність формування музичного мислення майбутніх учителів музики, питомою складовою якого вбачається формування саме емоційно-образного мислення.

Мислення є основою розуміння й пізнання мистецтва, зокрема музики, адже саме мислення забезпечує глибину осягнення змісту художньо-музичних образів, розширює можливості усвідомлення художнього сприйняття світу у вигляді суджень та умовиводів (В.Андрущенко, Ю.Афанасьєв, Г.Волинка, М.Каган, Дж.Міллер, О.Новицький, Г.Сковорода, Г.Щедровицький, П.Юркевич та ін.). Психологічний аспект мислення дослідники розглядають як цілісне, системне явище, що має певну структуру та властивості (І.Бех, Л.Виготський, О.Леонт'єв, Ж.Піаже, С.Рубінштейн, О.Тихомиров та ін.). Педагогічний ракурс розгляду проблеми мислення (О.Абдулліна, В.Бондар, І.Зязюн, М.Кашапов, Ю.Кулюткін, В.Курило, С.Сисоєва, Г.Сухобська, В.Сухомлинський та ін.) спирається на специфіку фахового мислення вчителя, що зумовлено складністю, нестандартністю та динамізмом його професійної діяльності. У взаємодії раціонального та емоційного розглядають проблему мислення музикознавці, а саме: Б.Асаф'єв, Ю.Кремльов, В.Медушинський, Є.Назайкінський, О.Сохор, Г.Ципін, В.Шульгіна, Б.Яворський та ін.

Проблема музичного мислення висвітлюється у працях, присвячених удосконаленню фахової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва

(А.Болгарський, О.Єременко, А.Зайцева, С.Горбенко, А.Козир, Н.Мозгальова, Г.Падалка, В.Орлов, О.Ростовський, О.Рудницька, В.Федоришин, О.Хоружа, В.Шульгіна, О.Щолокова та ін.). В останнє десятиріччя проблема розвитку музичного мислення активно досліджується китайськими вченими, а саме: Ван Лей, Лі Цзіхуа, Лю Цюлінь, Мен Фаньцзюань, Пан На, Чжоу Сяоянь та ін. Особливий інтерес викликає розгляд формування емоційно-образного мислення майбутніх учителів музики в процесі інструментального навчання, а саме в класі скрипки: О.Андрейко, Л.Ауер, М.Блок, І.Войку, К.Завалко, Е.Камілларов, Ю.Кюхлер, Б.Михайловський, І.Назаров, А.Станко, І.Сташевська, В.Стеценко, Б.Струве, В.Федоришин, К.Флеш, О.Шульпяков, А.Ямпольський та ін.

Попри значущість кола розглянутих питань проблема формування емоційно-образного мислення майбутнього вчителя музики ще не дістала належного наукового висвітлення, особливо в процесі навчання гри на скрипці. Визначення теоретичної й практичної значущості формування емоційно-образного мислення майбутніх учителів музики у процесі навчання гри на скрипці, розробка шляхів оптимізації цього виду педагогічної діяльності, актуальність, своєчасність та недостатній рівень дослідження окресленої проблеми зумовили вибір теми дисертаційного дослідження: «Методика формування емоційно-образного мислення майбутніх учителів музики у процесі навчання гри на скрипці».

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконано відповідно до плану науково-дослідної роботи кафедри інструментального та оркестрового виконавства Інституту мистецтв Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова з проблеми «Зміст, форми, методи і засоби вдосконалення підготовки вчителів музики» (протокол № 5 від 26 грудня 2014 року). Тема дисертаційного дослідження затверджена Вченою радою Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (протокол № 1 від 4 вересня 2015 року).

Мета дослідження - розробити, теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити методику формування емоційно-образного мислення майбутніх учителів музики у процесі навчання гри на скрипці.

Об'єкт дослідження - процес інструментальної підготовки майбутніх учителів музики на факультетах мистецтв педагогічних університетів.

Предмет дослідження - теоретико-методологічне та методичне забезпечення формування емоційно-образного мислення майбутніх учителів музики у процесі навчання гри на скрипці.

Виходячи з мети дослідження, нами були поставлені наступні завдання:

1. Проаналізувати стан досліджуваної проблеми в психології, педагогіці, методиці музичного навчання та мистецтвознавстві.

2. З'ясувати сутність, зміст, специфіку і функції емоційно-образного мислення майбутніх учителів музики, визначити його компонентну структуру.

3. Розробити критерії, показники, встановити рівні сформованості емоційно-образного мислення майбутніх учителів музики, розробити методику її діагностування у процесі навчання студентів гри на скрипці.

4. Визначити принципи і розробити педагогічні умови формування емоційно-образного мислення майбутніх учителів музики у процесі навчання гри на скрипці.

5. Розробити методичну модель формування емоційно-образного мислення майбутніх учителів музики у процесі навчання гри на скрипці.

6. Експериментально перевірити ефективність запропонованої методики формування емоційно-образного мислення майбутніх учителів музики у процесі навчання гри на скрипці.

Теоретико-методологічну основу дослідження склали філософські ідеї про формування творчої особистості (В.Андрущенко, Ю.Афанасьєв, Г.Волинка, М.Каган, Л.Левчук, В.Малахов, Дж.Міллер, О.Новицький, Г.Сковорода, Г.Щедровицький, П.Юркевич та ін.); психологічні дослідження розвитку мислення, його структури та властивостей (І.Бех, Л.Бочкарьов, Л.Виготський, О.Леонт'єв, Ж.Піаже, С.Рубінштейн, О.Тихомиров та ін.); педагогічні праці про сутність образного мислення (О.Абдулліна, В.Бондар, І.Зязюн, М.Кашапов, Ю.Кулюткін, В.Курило, С.Сисоєва, Г.Сухобська, В.Сухомлинський та ін.); роботи мистецтвознавців з проблеми взаємодії раціонального та емоційного в музичному мистецтві (Б.Асаф'єв, Ю.Кремльов, В.Медушевський, Є.Назайкінський, О.Сохор, Г.Ципін, В.Шульгіна, Б.Яворський та ін.); праці, присвячені удосконаленню фахової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва (А.Болгарський, О.Єременко, А.Зайцева, С.Горбенко, А.Козир, Н.Мозгальова, Г.Падалка, В.Орлов, О.Ростовський, О.Рудницька, В.Федоришин, О.Хоружа, В.Шульгіна, О.Щолокова та ін.); роботи китайських дослідників з проблеми розвитку музичного мислення (Ван Лей, Лі Цзіхуа, Лю Цюлінь, Мен Фаньцзюань, Пан На, Чжоу Сяоянь та ін.); науково-методичні розробки з Особливий інтерес викликає розгляд проблем формування емоційно-образного мислення майбутніх учителів музики в процесі навчання в класі скрипки: О.Андрейко, Л.Ауер, О.Блок, І.Войку, В.Григор'єв, К.Завалко, Е.Каміларов, Ю.Кюхлер, Б.Михайловський, А.Станко, В.Стеценко, Б.Струве, В.Федоришин, К.Флеш, О.Шульпяков, ь А.Ямпольський та ін.

Методи дослідження. Для розв'язання поданих завдань використані загальнонаукові методи: аналітичний – для вивчення філософських, психолого-педагогічних, методичних та мистецтвознавчих досліджень, нормативних документів, а також реального досвіду підготовки майбутніх учителів музики у вищих музично-педагогічних закладах з метою встановлення теоретичного й практичного рівнів розв'язання проблеми; узагальнення – для визначення наукового апарату дослідження, формулювання його концептуальних положень та висновків; системно-структурний – для виявлення компонентної структури емоційно-образного мислення майбутніх учителів музики у системі музично-педагогічної освіти;

моделювання – для дослідження процесів навчання шляхом конструювання методичної моделі формування емоційно-образного мислення майбутніх учителів музики у процесі навчання гри на скрипці; спостереження, обговорення, опитування, порівняння – для виявлення рівнів сформованості емоційно-образного мислення майбутніх учителів музики у процесі навчання гри на скрипці; оцінювання – для систематичного дослідження основних характеристик емоційно-образного мислення майбутніх учителів музики у процесі навчання гри на скрипці; педагогічний експеримент – для аналізу реального стану, відстеження динаміки, перевірки ефективності методики формування емоційно-образного мислення майбутніх учителів музики у процесі навчання гри на скрипці; статистичний – для доведення достовірності й ефективності результатів педагогічного експерименту.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що вперше:

- розроблено: компонентну структуру, критерії, показники сформованості емоційно-образного мислення учителів музики; функції емоційно-образного мислення учителів музики; принципи, педагогічні умови та методику формування емоційно-образного мислення майбутніх учителів музики у процесі навчання гри на скрипці;

- уточнено сутність поняття «емоційно-образне мислення майбутніх учителів музики»;

- подальший розвиток отримали: методика навчання гри на скрипці, засоби комплексної діагностики та визначення рівнів сформованості емоційно-образного мислення майбутніх учителів музики;

Практична цінність дослідження полягає в тому, що його теоретичні висновки та експериментальні результати можуть слугувати: для оновлення змісту навчальних курсів з інструментальної підготовки студентів, для уточнення планів і програм навчання гри на скрипці. Виділені специфічні особливості підготовки китайських студентів до формування емоційно-образного мислення у процесі навчання гри на скрипці, що дозволяє інтегрувати результати дослідження в освітнє середовище Китаю.

Основні результати дисертаційного дослідження впроваджено на: факультеті мистецтв імені А.Авдієвського Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (довідка № 07-10/884 від 04.06. 2018р.), факультеті музичної освіти ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» (довідка № 1018/17 від 11.05. 2018 року), в ДВНЗ «Донбаському державному педагогічному університеті» (довідка № 68-18-272/1 від 03.04. 2018 р.).

Апробація результатів дослідження проводилась у процесі виступів і обговорень основних положень та результатів дослідження на науково-методичних і науково-практичних конференціях, педагогічних нарадах. Міжнародних: «Педагогічних читаннях пам'яті професора О.П. Рудницької» (Київ, 2015), «Сучасні аспекти проектування мистецької освіти» (Тайюань, Китай, 2015); «Мистецька освіта у вимірах сучасності» (Київ, 2014), проблеми виконавської підготовки викладачів мистецьких дисциплін»

(Херсон, 2016); «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору» (Київ, 2016); II міжнародних науково-практичних читаннях пам'яті академіка Анатолія Авдієвського «Сучасна мистецька освіта» (Київ, 2018) та щорічних звітних науково-практичних конференціях професорсько-викладацького складу, аспірантів і докторантів Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (Київ, 2015-2018).

Публікації. Основні теоретичні положення, результати та висновки дисертаційного дослідження висвітлені в 8 одноосібних науково-методичних публікаціях автора, 5 з яких представлено в провідних фахових виданнях України з педагогіки, 1 стаття в зарубіжному науковому виданні.

Структура і обсяг дисертації. Дисертація складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел (170 найменувань, з них 8 іноземними мовами). Основний текст дисертації складає 173 сторінки, загальний обсяг роботи – 234 сторінки. Робота містить 20 таблиць, 14 рисунків, що разом з додатками становить 45 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У вступі обґрунтовано актуальність теми дисертаційного дослідження з позиції сучасних вимог до фахової підготовки майбутніх учителів музики, визначено об'єкт, предмет, мету, завдання, розкрито наукову новизну, охарактеризовано методи, теоретичне та практичне значення одержаних результатів, наведено дані щодо апробації та впровадження їх у педагогічну практику.

У першому розділі – *«Теоретико-методологічні основи дослідження проблеми формування емоційно-образного мислення студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів»* – подано огляд робіт науковців з розвитку мислення майбутніх учителів музики, які свідчать про наявність наукового підґрунтя для вирішення проблеми формування емоційно-образного мислення студентів у процесі навчання гри на скрипці. На основі проведеного аналізу визначено сутність та специфіку означеного феномена, окреслено теоретичні й методологічні засади його формування.

На основі аналізу наукової літератури з філософії, психології, педагогіки (В.Андрущенко, Ю.Афанасьєв, Г.Волинка, М.Каган, Л.Левчук, В.Малахов, Дж.Міллер, О.Новицький, Г.Сковорода, Г.Щедровицький, П.Юркевич та ін.; І.Бех, Л.Бочкарьов, Л.Виготський, О.Леонт'єв, Ж.Піаже, С.Рубінштейн, О.Тихомиров та ін.; О.Абдулліна, В.Бондар, І.Зязюн, М.Кашапов, Ю.Кулюткін, В.Курило, С.Сисоева, Г.Сухобська, В.Сухомлинський та ін.) всебічно розглянуто категорію «мислення» з позиції опосередкованого узагальненого пізнання та активного оперування чуттєвими та раціональними образами, що різняться за своєю психічною природою.

На основі здійсненого аналізу визначено специфіку музичного мислення студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів, що виявляється в перцептивній передачі художньо-музичного образу, що обумовлено структурою індивідуальної свідомості, яка формується завдяки соціальному, ментальному, культурному досвіду та індивідуальним якостям особистості. Унікальність такого способу мислення полягає не лише в сукупності особистісних уявлень, але і в змістовній інтерпретації, яка завдяки роботі мислення стає важливою частиною цілісності художньо-музичного образу.

Психолого-педагогічний аспект розгляду мислення базується на асоціативній, інтроспективній, генетичній, творчій, діяльнісній теоріях мислення, що розглядають цей феномен основою пізнання і розуміння творів мистецтва. Розглядаючи емоційно-образне мислення потужним фактором саморозвитку особистості, фахову підготовку майбутніх учителів музики підпорядковуємо *системному, аксіологічному, герменевтичному, конструктивному, рефлексивному, акмеологічному, креативно-діяльнісному* підходам.

Основними функціями фахової підготовки майбутніх учителів музики нами визначено: пізнавальну, діагностичну, орієнтаційну, комунікативну, інтегративну, гедоністичну, прогностичну.

У **другому** розділі *«Методичне забезпечення формування емоційно-образного мислення майбутніх учителів музики в класі гри на скрипці»* здійснено методичний аналіз емоційно-образного мислення майбутніх учителів музики, розкрито зміст та структуру обраного феномена, подано розроблений критеріальний апарат оцінювання емоційно-образного мислення студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів.

Структура емоційно-образного мислення майбутніх учителів музики складається із взаємодії таких компонентів: мотиваційно-пізнавального, когнітивно-оцінного, рефлексивно-виконавського, творчо-результативного. Мотиваційно-пізнавальний компонент виражає інтерес та захопленість студентів інструментальною діяльністю, націленість на виконавське самовдосконалення. Когнітивно-оцінний компонент містить необхідну базу знань, умінь та навичок у сфері оволодіння виконавською майстерністю, вміння яскраво відтворювати художньо-музичні образи та адекватно оцінювати набутий виконавський досвід. Цей компонент включає широку ерудицію студентів та глибоке розуміння специфіки художньо-образної мови інструментальних творів. Рефлексивно-виконавський компонент зумовлений тим, що суб'єктам музичної діяльності мають бути властиві рефлексивні професійно-особистісні якості, адекватні загальноприйнятим професійним цінностям, що певним чином проявляються у виконавській діяльності. Творчо-результативний компонент виражає здатність особистості до яскравого художньо-образного виконання музичних творів, вміння донести створений образ до шкільної аудиторії.

Основними принципами формування емоційно-образного мислення майбутніх учителів музики в процесі навчання на скрипці нами обрано: принцип спрямованості музичного навчання студентів на створення яскравого художньо-музичного образу у виконавській діяльності; принцип логічної послідовності та систематичності в процесі навчання майбутніх учителів музики гри на скрипці; принцип рефлексивного усвідомлення цінностей художньо-музичного образу музичного твору.

Модель формування емоційно-образного мислення майбутніх учителів музики в процесі навчання на скрипці містить наступні групи критеріїв, а саме: мотиваційно-спонукальну, інформаційно-конструктивну, оцінювальну-виконавську, творчо-проективну.

Мотиваційно-спонукальна група критеріїв дозволяє з'ясувати міру вираження особистісного ставлення до педагогічної професії; міру мотиваційно-ціннісної спрямованості процесу освоєння навчального матеріалу; міру орієнтованості на виконавську діяльність. Основними показниками цього критерію є: вияв прагнення до розширення власного музично-вокального тезаурусу, до збагачення власного виконавського репертуару; вияв зацікавленого ставлення до роботи з учнями, до застосування педагогічних знань у практичній роботі; вияв інтересу до самостійної розробки нових методів і прийомів музичного навчання учнів в єдності пізнавально-пошукового, оцінювально-інтерпретаційного, творчо-продуктивного видів діяльності з урахуванням особливостей кожного.

Інформаційно-конструктивна група критеріїв акумулює застосування майбутніми фахівцями технологічного арсеналу оперування набутими знаннями та навичками в процесі практичної виконавської діяльності. Інформаційно-конструктивна група критеріїв включає такі показники: знання наукової літератури з мистецтвознавства, педагогіки, психології, методики музичного навчання; уміння відбирати виконавський репертуар (власний і для учнів); обізнаність у виконавських стилях.

Оцінювальна-виконавська група критеріїв забезпечує міру здатності до аналізу та адекватного оцінювання мистецьких явищ; міру здатності до адекватного оцінювання характеру і результатів музично-педагогічної роботи; міру здатності до аналізу та адекватного оцінювання виконавської діяльності. Показниками оцінювально-виконавської групи критеріїв виступають: наявність умінь виокремлювати головне від другорядного в процесі аналізу та оцінки художніх рис музичних творів; вияв спроможності до самоконтролю та самоаналізу результатів власної виконавської діяльності; наявність умінь встановлювати причинно-наслідкові зв'язки в процесі інструментального навчання; спроможність до корекції власних дій і результатів у музично-педагогічній практиці.

Творчо-проективна група критеріїв з'ясовує міру здатності до творчого опрацювання інструментальних творів у процесі навчання; міру педагогічних здібностей і умінь; міру самостійного втілення власної інтерпретації музичного твору. До показників цієї групи критеріїв належать: вияв творчого

ставлення до вибору інструментально-виконавських засобів виразності у процесі створення музичної інтерпретації; вияв здатності до варіативного опрацювання музичного матеріалу в процесі навчання; наявність умінь художньо-педагогічної інтерпретації музичних творів.

Педагогічними умовами формування емоційно-образного мислення майбутніх учителів музики в процесі навчання гри на скрипці нами визначено: стимулювання позитивної мотивації студентів до вдосконалення гри на скрипці та педагогічної діяльності; інтеграція міжпредметних знань майбутніх учителів музики в процесі навчання гри на скрипці; систематичне розширення досвіду творчо-конструктивної складової музично-виконавської та педагогічної діяльності студентів. Методична модель формування емоційно-образного мислення майбутніх учителів музики включає: мету, завдання, основні підходи, функції, принципи, педагогічні умови, етапи експериментальної роботи, ефективні методи, форми і засоби формування емоційно-образного мислення студентів факультетів мистецтв, що разом становить повний технологічний цикл.

У **третьому** розділі *«Дослідно-експериментальна перевірка ефективності методики формування образно-емоційного мислення майбутніх учителів музики в процесі навчання гри на скрипці»* наведено результати педагогічного експерименту (констатувальний, формувальний, контрольний етапи). Проведення констатувального експерименту дозволило з'ясувати реальний стан сформованості образно-емоційного мислення майбутніх учителів музики, визначити рівні цієї сформованості з наданням їм якісних та кількісних характеристик.

На констатувальному етапі дослідження було розроблено методичні вимоги до створення й використання творчих завдань, які відповідають умовам навчання в класі скрипки. Реалізація розроблених вимог знайшла відображення в спецкурсі «Емоційно-образне мислення майбутнього вчителя музики та методи його формування». Викладачі з основного інструменту (скрипка) брали участь у доборі музичних творів для скрипки, визначали доцільність обраних тих чи інших фрагментів музичних творів для застосування їх у навчальних завданнях у процесі навчання майбутніх учителів музики гри на скрипці. Виходячи з результатів констатувального експерименту, зроблено висновок, що формування емоційно-образного мислення майбутніх учителів музики здійснюється епізодично, і тому значна кількість студентів позбавлена можливості систематизованого формування цього виду мислення під час навчання гри на скрипці у вищій школі.

На основі експериментальної перевірки досліджуваного феномена за розробленими критеріями та показниками визначено рівні сформованості емоційно-образного мислення майбутніх учителів музики, а саме: високий, середній та низький. За результатами проведеного констатувального дослідження до високого рівня сформованості емоційно-образного мислення було віднесено 5 % студентів, що навчаються гри на скрипці, до достатнього - 35 %, до низького - 60 %.

Реалізація методики формування емоційно-образного мислення майбутніх учителів музики під час навчання гри на скрипці здійснювалось за етапами: *організаційно-підготовчий; накопичувальний; змістовно-інтеграційний, діяльнісно-самостійний.*

На **першому** етапі – організаційно-підготовчому – визначалась тривалість формувального експерименту та вибірка його учасників. Організація навчального процесу в контрольних групах здійснювалась традиційно, в експериментальних – реалізація розробленої нами методики формування емоційно-образного мислення майбутніх учителів музики під час навчання гри на скрипці. На цьому етапі було забезпечено однакові умови навчання студентів і рівні кваліфікації викладачів, залучених до експериментального дослідження. Проводились вступні бесіди про значення евристичного навчання для музично-естетичного розвитку школярів і розвитку керівника ансамблю скрипалів; висвітлювались і розбирались різні проблемні питання, а саме: організація уроку музичного мистецтва з використанням евристичних методів навчання; підбір методичного навчального матеріалу з використанням різних інформаційних джерел; організація репетицій з дитячим ансамблем скрипалів у позаурочний час. Проводилось ознайомлення студентів із навчальними вправами над формуванням технічних умінь школярів, а також принципами підбору цих вправ, виходячи з необхідності їх застосування з урахуванням індивідуального рівня музичного розвитку учня, його фізіологічних особливостей, та згідно вимог до музичного розвитку учня певного класу музичної школи.

Другий етап – *накопичувальний* – був спрямований на створення умов для оволодіння майбутніми вчителями музики управлінською та регулюючою функціями, які пов'язані з набуттям фахових знань, навичок гри на скрипці, методичних знань щодо розвитку емоційно-образного навчання з учнями. Накопичувальний етап був спрямований на формування когнітивно-оцінного компонента емоційно-образного мислення майбутніх учителів музики. Метою накопичувального етапу є активізація пізнавального інтересу до набуття знань і вмінь використання експериментальних методів навчання та вміння здійснювати евристичний пошук даних, використання інтелектуальних умінь під час навчальної роботи, а також поповнення шкільного репертуару для скрипки.

Третій етап – *змістовно-інтеграційний* – передбачає надання пріоритетного значення процесу навчальної роботи з використанням набутих фахових знань і вмінь, що сприяє максимальній заглибленості в процес: методичної самостійної роботи вчителя-скрипаля; коригування навчальної діяльності учня. На цьому етапі відбувався цілеспрямований розвиток уміння студентів використовувати можливості комп'ютеру під час навчальної роботи над музичним твором. У процесі експериментальної роботи відпрацьовувалось оволодіння майбутніми вчителями музики засобами та методами розвитку виконавських умінь. Змістовно-інтеграційний етап був

спрямований на формування рефлексивно-виконавського компонента емоційно-образного мислення майбутніх учителів музики.

Мета полягала у поступовому розширенні методичних знань студентів щодо педагогічної роботи вчителя-скрипаля з учнем у процесі навчання гри на скрипці, а також із дитячим ансамблем скрипалів: розширення термінологічного багажу; досвіду використання евристичних прийомів і методів навчання; виконавських можливостей щодо точного прочитання нотного тексту музичного твору для скрипки; накопичення фахового кругозору. Використовувались завдання, які були спрямовані на: набуття студентами вмінь самостійно обирати методи емоційного навчання; стимуляцію розвитку творчого потенціалу особистості керівника дитячого ансамблю скрипалів; розвиток його інтелектуальних умінь; набуття вміння рефлексивного оцінювання музичного твору для скрипки.

Четвертий етап – *діяльнісно-самостійний* – забезпечував формування продуктивного емоційно-образного мислення, що забезпечує самостійність майбутніх учителів музики під час навчальної роботи над музичним твором, проектуванні та варіативному плануванні музично-педагогічної діяльності зі школярами, оригінальності генерованих студентами ідей. З цією метою увага була зосереджена на остаточному закріпленні необхідних прийомів і методів. Діяльнісно-результативний етап експерименту був спрямований на формування творчо-результативного компонента емоційно-образного мислення майбутніх учителів музики. На цьому етапі було перевірено здатність студентів до проектування власної творчої діяльності. Використовувався спектр методичних знань щодо евристичних прийомів і методів, які були покладені в основу групових занять, що сприяло набуттю студентами вміння самостійно організовувати колективну діяльність, знаходити оптимальні способи вирішення творчого навчального завдання, здійснювати навчальну роботу за допомогою комп'ютера та досягати бажаного результату, вміло поєднувати дані з різних інформаційних джерел із урахуванням особливостей даного музичного твору для скрипки та сприяти формуванню емоційно-образного мислення майбутніх учителів музики під час навчання гри на скрипці. У цьому процесі відбувалось залучення студентів до самостійної навчальної діяльності у застосуванні набутих знань щодо експериментальних методів навчання та вмінь керівництва музично-творчою діяльністю школярів.

У процесі навчальної роботи з музичними творами для скрипки, які призначені для учнів шкільного віку, студенти ознайомились із педагогічними проблемами, з якими стикається вчитель музичного мистецтва, та розглядали способи формування й розвитку технічних умінь учнів, зазначали для себе важливі грані музично-педагогічної діяльності. На цьому етапі студенти активно застосовували набуті інтелектуальні вміння, проявляли наполегливість у процесі навчальної роботи над творчим навчальним завданням.

Важливим стимулом для студентів стало проведення презентацій, під час яких майбутні вчителі музики демонстрували результат творчої діяльності над навчальним завданням, а також художнє виконання музичного твору чи його фрагментів на скрипці. Організація узагальнюючого етапу за даним експериментом передбачала проведення порівняння вихідних і підсумкових результатів. У подальшому це уможливило здійснення обґрунтування щодо ефективності проведеної нами дослідно-експериментальної роботи.

Порівняння результатів контрольних вимірювань показників структурних компонентів емоційно-образного мислення майбутніх учителів музики, які входили до експериментальної групи, уможливило виявлення значної динаміки позитивних змін за всіма рівнями. Високий рівень спрямованості студентів до набуття якісних фахових знань, умінь і навичок під час навчання гри на скрипці зріс від 6,7 % до 20,1 %. Динаміка середнього рівня значно зросла на 33,3 % і показники склали 53,3 %. Позитивний характер динаміки низького рівня був виражений суттєвим підвищенням із 60 % на початку експерименту, до 26,6 % - після формувального експерименту (табл. 1).

Таблиця 1

Порівняння динаміки формування емоційно-образного мислення майбутніх учителів музики контрольних та експериментальних груп

Рівні	Констатувальний зріз		Контрольний Зріз				Підсумковий Зріз			
	Студ(31)		КГ (16)		ЕГ (15)		КГ (16)		ЕГ (15)	
	ст.	%	ст.	%	ст.	%	ст.	%	ст.	%
Низький	20	64,4	10	62,5	9	60	9	56,3	4	26,6
Середній	9	29,16	4	25	5	33,3	5	31,2	8	53,3
Високий	2	6,44	2	12,5	1	6,7	2	12,5	3	20,1

З таблиці значень χ^2 для рівня значущості $\alpha=0,05$ і кількості ступенів свободи $\nu=C-2-1=4$ визначаємо критичне значення статистики χ^2 .

Результати обчислення критерію χ^2 структурних компонентів для експериментальної та контрольної вибірки після проведення формувального експерименту наведено в таблиці 2.

Значення χ^2 для чотирьох основних компонентів

Компонент	χ^2	χ^2 при $\alpha = 0,05$
Мотиваційно-пізнавальний	33,05	5,99
Когнітивно-оцінний	19,81	
Рефлексивно-виконавський	20,03	
Творчо-результативний	20,87	

З таблиці видно, що значення чотирьох компонентів попадають в зону значущості $\chi^2 > \chi^2_{емпр}$. Це є основою для відхилення нульової гіпотези. Прийняття альтернативної гіпотези дає підстави стверджувати, що ці вибірки мають статистично значущі відмінності. Можна стверджувати, що запропонована методика формування емоційно-образного мислення майбутніх учителів музики під час навчання гри на скрипці сприяє більш ефективному фаховому розвитку, ніж традиційна.

Спираючись на вищезазначене необхідно зазначити, що порівняльний аналіз вимірювань показників мотиваційно-пізнавального, когнітивно-оцінного, рефлексивно-виконавського, творчо-результативного компонентів на початку і після проведеного експерименту свідчить, що педагогічний експеримент підтвердив гіпотезу нашого дослідження. Аналіз отриманих результатів переконливо демонструє перевагу експериментального навчання, заснованого на поетапній методиці формування емоційно-образного мислення майбутніх учителів музики під час навчання гри на скрипці. Також було виявлено позитивну динаміку щодо зросту рівнів сформованості за кожним компонентом емоційно-образного мислення у студентів експериментальної групи, що свідчить про доцільність запровадження моделі формування емоційно-образного мислення майбутніх учителів музики під час навчання гри на скрипці. Отримані дані постають підґрунтям для запровадження авторської методики в практику інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики у системі вищої музично-педагогічної освіти України та Китаю.

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів інструментальної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва. Потребують

спеціальних досліджень питання методичного забезпечення формування емоційного-образного мислення учнів середніх мистецьких навчальних закладів, вдосконалення засобів, форм і методів їх інструментального навчання.

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі наведено теоретико-методологічне узагальнення та нове вирішення проблеми формування емоційно-образного мислення майбутніх учителів музики в процесі навчання гри на скрипці, що знайшло відображення в теоретичному обґрунтуванні, експериментальній перевірці та впровадженні авторської поетапної методики. У результаті виконання дисертаційного дослідження отримано наступні висновки.

1. У результаті аналізу наукової літератури виявлено, що попри значну кількість науково-методичних робіт з проблеми фахового музичного навчання студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів проблему формування їх емоційно-образного мислення в процесі навчання гри на скрипці розглянуто недостатньо. Поза увагою вчених лишилися питання сутності емоційно-образного мислення в сфері мистецької діяльності, а також специфіка виявлення емоційно-образного мислення в професійній діяльності вчителя. Недостатньо розглянутими виявились питання актуалізації навчального потенціалу скрипкового мистецтва в формуванні емоційно-образного мислення, не розкрито методичні аспекти його формування у системі фахової підготовки майбутнього вчителя музики.

2. Понятійно-методологічний аналіз проблеми дозволив сформулювати дефініцію «емоційно-образне мислення» як процес пізнавальної діяльності, що реалізується у вигляді аналізу і поєднання образів на основі їх емоційного переживання. Емоційно-образне мислення у сфері мистецтва визначаємо як складний процес пізнання, що виявляється у цілісній єдності сприймання, оцінювання і творення художніх образів на основі емоційного переживання їх змісту і форми. Специфіка емоційно-образного мислення учителя музики передбачає педагогічну спрямованість процесу його художньо-пізнавальної діяльності, що виявляється у здатності емоційно виповненого сприймання, оцінювання і творення образів мистецтва з позицій світовідчуття учнів. Основними функціями фахової підготовки майбутніх учителів музики нами визначено: пізнавальну, діагностичну, орієнтаційну, комунікативну, інтегративну, гедоністичну, прогностичну.

3. Методологічною основою формування емоційно-образного мислення майбутніх учителів музики в процесі навчання гри на скрипці виступають *системний, аксіологічний, герменевтичний, конструктивний, рефлексивний, акмеологічний, креативно-діяльнісний* підходи.

4. Структура емоційно-образного мислення майбутніх учителів музики складається із взаємодії таких компонентів: мотиваційно-пізнавального, когнітивно-оцінного, рефлексивно-виконавського, творчо-результативного.

Мотиваційно-пізнавальний компонент виражає інтерес та захопленість студентів інструментальною діяльністю, націленість на виконавське і педагогічне самовдосконалення. Когнітивно-оцінний компонент містить необхідну базу знань, умінь та навичок у сфері оволодіння виконавською майстерністю, здатність до емоційно-яскравого відгуку на музичні твори, до адекватного їх оцінювання та вміння передавати учням набутий виконавський досвід. Цей компонент передбачає широку ерудицію студентів та глибоке розуміння специфіки художньо-образної мови інструментальних творів. Рефлексивно-виконавський компонент зумовлений тим, що суб'єктам музичної діяльності мають бути властиві рефлексивні професійно-особистісні якості, адекватні загальноприйнятим професійним цінностям, що певним чином проявляються у виконавській та педагогічній діяльності. Творчо-результативний компонент виражає здатність особистості до яскравого художньо-образного виконання музичних творів, вміння донести створений образ до шкільної аудиторії.

5. Основними принципами формування емоційно-образного мислення майбутніх учителів музики в процесі навчання на скрипці визначено: принцип спрямованості музичного навчання студентів на створення яскравих художньо-музичних образів у виконавській діяльності; принцип логічної послідовності та систематичності в процесі навчання майбутніх учителів музики гри на скрипці; принцип рефлексивного усвідомлення естетичних цінностей художнього образу музичного твору.

Педагогічними умовами формування емоційно-образного мислення майбутніх учителів музики у процесі навчання гри на скрипці визначено: стимулювання позитивної мотивації студентів до вдосконалення гри на скрипці та педагогічної діяльності; інтеграція міжпредметних знань майбутніх учителів музики у процесі навчання гри на скрипці; систематичне розширення досвіду творчо-конструктивної складової музично-виконавської та педагогічної діяльності студентів.

6. Методична модель формування емоційно-образного мислення майбутніх учителів музики включає: мету, завдання, основні підходи, функції, принципи, розроблені педагогічні умови, етапи експериментальної роботи, ефективні методи формування емоційно-образного мислення студентів факультетів мистецтв, що разом становить повний технологічний цикл.

Запропонована в результаті дослідження методика передбачає впровадження *організаційно-підготовчого, накопичувального, змістовно-інтеграційного, діяльнісно-самостійного* етапів навчання, які відрізняються ступенем самостійності майбутніх учителів музики. Пропонується послідовне застосування таких методів і форм навчання, як евристичні бесіди, консультації організаційно-ознайомлювального напрямку, залучення студентів до проведення репетицій з дитячими колективами, поповнення і художньо-педагогічний аналіз шкільного репертуару, розширення музично-теоретичного та методичного тезаурусу студентів, використання

можливостей комп'ютеру під час опрацювання музичних творів, збагачення методичної обізнаності студентів, спонукання їх до проектуванні та варіативного планування музично-педагогічної діяльності зі школярами, вибору оптимальних методів роботи з учнями та рефлексивного занурення у результати педагогічної практики. Важливого значення надається проведенню презентацій, під час яких майбутні вчителі музики мають демонструвати результати музично-творчої та педагогічної діяльності.

7. Розроблено систему критеріїв сформованості емоційно-образного мислення майбутніх учителів музики, що включає мотиваційно-спонукальну, інформаційно-конструктивну, оцінювальну-виконавську, творчо-проективну групи. *Мотиваційно-спонукальна група критеріїв* дозволяє з'ясувати ступінь виявлення особистого ставлення студентів до педагогічної професії; міру мотиваційно-ціннісної спрямованості щодо освоєння навчального матеріалу; міру орієнтованості на виконавську і педагогічну діяльність. Основними показниками цієї групи критеріїв є: вияв прагнення до розширення власного музично-вокального тезаурусу, до збагачення виконавського репертуару; вияв зацікавленого ставлення до роботи з учнями, до застосування педагогічних знань у практичній роботі; вияв інтересу до самостійної розробки нових методів і прийомів музичного навчання учнів. *Інформаційно-конструктивна група критеріїв* спрямована на виявлення міри здатності майбутніх учителів музики до вільного оперування набутими знаннями та навичками в результаті навчання і включає такі показники: знання наукової літератури з мистецтвознавства, педагогіки, психології, методики музичного навчання; уміння відбирати виконавський репертуар (власний і для учнів); обізнаність у виконавських стилях і жанрах. *Оцінювальна-виконавська група критеріїв* передбачає визначення міри здатності до аналізу мистецьких явищ; міри здатності до адекватного оцінювання характеру і результатів музично-педагогічної роботи; міри здатності до адекватного оцінювання музично-виконавської діяльності. Показниками оцінювальної-виконавської групи критеріїв виступають: вияв спроможності до адекватної оцінки художніх переваг музичних творів; до самоконтролю та самоаналізу результатів власної виконавської діяльності; до встановлення причинно-наслідкових зв'язків між застосуванням методів інструментального навчання та його результатами; до корекції власних дій і результатів у музично-педагогічній практиці. *Творчо-проективна група критеріїв* застосовується з метою з'ясування міри здатності студентів до творчого опрацювання інструментальних творів у процесі навчання; міри здатності до самостійного втілення власної інтерпретації музичного твору; міри здатності до педагогічної діяльності. До показників цієї групи критеріїв належать: вияв творчого ставлення до вибору виконавських засобів виразності у процесі створення музичної інтерпретації; вияв здатності до варіативного опрацювання музичного матеріалу в процесі навчання; наявність умінь художньо-педагогічної інтерпретації музичних творів.

Згідно наведених критеріїв визначено рівні сформованості емоційно-образного мислення інформаційної майбутніх учителів музики, а саме: високий, середній, низький з наданням їм якісних та кількісних характеристик.

8. За результатами проведеного констатувального дослідження серед майбутніх учителів музики під час навчання гри на скрипці було встановлено загалом недостатній рівень сформованості емоційно-образного мислення студентів. Аналіз підсумків педагогічного експерименту дає підстави визнати запропоновану методику формування емоційно-образного мислення майбутніх учителів музики у процесі навчання гри на скрипці ефективнішою, ніж традиційна.

Отримані дані можуть стати підґрунтям для рекомендації щодо впровадження авторської методики у практику інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики у системі вищої музично-педагогічної освіти України та Китаю.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Ван Кань. Основні підходи до інструментальної підготовки студентів з Китаю /Ван Кань. //Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О.Сухомлинського: педагогічні науки: зб. наук. праць /за ред. проф. Анатолія Ситченка. - № 3 (54). – Миколаїв: МНУ імені В.О. Сухомлинського, 2016. – С. 308-312.

2. Ван Кань. Діагностика формування емоційно-образного мислення майбутніх учителів музичного мистецтва /Ван Кань. //Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. - Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти: зб. наук. праць. – Вип. 23 (28). – К.: НПУ, 2017. – С. 100-103.

3. Ван Кань. Організаційно-накопичувальний етап формування емоційно-образного мислення студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів /Ван Кань. //Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського: педагогічні науки зб. наук. праць /за ред. проф. Тетяни Степанової. - № 2 (61). – Миколаїв: МНУ імені В.О.Сухомлинського, 2018. – С. 44-48.

4. Ван Кань. Змістовно-інтеграційний напрямок формування емоційно-образного мислення майбутніх учителів музичного мистецтва /Ван Кань //Гуманізація навчально-виховного процесу: зб. наук. праць [за заг. ред. проф. В.І. Сипченка. - № 1 (87). – Харків: ТОВ «Видавництво НТМТ», 2018. – С. 60-68.

5. Ван Кань. Формування евристичного мислення майбутніх учителів музичного мистецтва та його результати /Ван Кань //EUROPEAN HUMANITIES STUDIES: europejskie studia humanistyczne: Психологічні, педагогічні та організаційні умови запровадження європейських стандартів вищої освіти: State and Society. – Slupsk, Poland, (I) 2016. – С. 51-61.

6. Ван Кань. Особливості методичної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до формування емоційно-образного мислення учнів /Ван Кань. // Методичка пракса: часопис за наставу и ученє [гл. уредник доц. др. Зорица Цветановић. – Број 2. – Београд: Учительски факултет у Враньу и «Школска книга» ДОО у Београду, 2018. – С. 115-119.

7. Ван Кань. Педагогічні умови формування емоційно-образного мислення студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів /Ван Кань. //Сучасні проблеми виконавської підготовки викладачів мистецьких дисциплін: сб. матеріалів всеукр. науково-прак. конф. / за ред. проф. А.Козир, доц. К.Щедролосєвої. – Херсон: ХДУ, 2016. – С. 215-219.

8. Ван Кань. Структурні особливості емоційно-образного мислення студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів /Ван Кань. //Сучасна мистецька освіта: матеріали II міжнародних науково-практичних читань пам'яті академіка Анатолія Авдієвського. – К.: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2018. – С. 93-96.

АНОТАЦІЇ

Ван Кань. Методика формування емоційно-образного мислення майбутніх учителів музики у процесі навчання гри на скрипці. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – Теорія та методика музичного навчання. – Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова. – Київ, 2019.

У дисертації досліджено проблему формування емоційно-образного мислення майбутніх учителів музики у процесі навчання гри на скрипці. Емоційно-образне мислення розглянуто як процес пізнавальної діяльності, що реалізується у вигляді аналізу і поєднання образів на основі їх емоційного переживання. Емоційно-образне мислення у сфері мистецтва визначаємо як складний процес пізнання, що виявляється у цілісній єдності сприймання, оцінювання і творення художніх образів на основі емоційного переживання їх змісту і форми. Специфіка емоційно-образного мислення учителя музики передбачає педагогічну спрямованість процесу його художньо-пізнавальної діяльності, що виявляється у здатності емоційно виповненого сприймання, оцінювання і творення образів мистецтва з позицій світовідчуття учнів. Основними функціями фахової підготовки майбутніх учителів музики нами визначено: пізнавальну, діагностичну, орієнтаційну, комунікативну, інтегративну, гедоністичну, прогностичну.

Методика формування емоційно-образного мислення студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів передбачає впровадження організаційно-підготовчого, накопичувального, змістовно-інтеграційного, діяльнісно-самостійного етапів навчання, які відрізняються ступенем самостійності майбутніх учителів музики. Пропонується послідовне застосування таких методів і форм навчання, як евристичні бесіди,

консультації організаційно-ознайомлювального напрямку, залучення студентів до проведення репетицій з дитячими колективами, поповнення і художньо-педагогічний аналіз шкільного репертуару, розширення музично-теоретичного та методичного тезаурусу студентів, використання можливостей комп'ютеру під час опрацювання музичних творів, збагачення методичної обізнаності студентів, спонукання їх до проектуванні та варіативного планування музично-педагогічної діяльності зі школярами, вибору оптимальних методів роботи з учнями та рефлексивного занурення у результати педагогічної практики.

Ключові слова: методика, формування емоційно-образного мислення, майбутні вчителі музики, компонентна структура, навчання гри на скрипці, принципи, педагогічні умови.

Ван Кань. Методика формування емоційно-образного мышления будущих учителей музыки в процессе обучения игре на скрипке. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.02 – Теория и методика музыкального обучения. – Национальный педагогический университет имени М.П. Драгоманова. – Киев, 2019.

В диссертации исследовано проблему формирования эмоционально-образного мышления будущих учителей музыки в процессе обучения игре на скрипке. Эмоционально-образное мышление рассмотрено как процесс познавательной деятельности, который реализуется посредством анализа и сочетания образов на основе их эмоционального переживания. Эмоционально-образное мышление в сфере искусства нами определено как сложный процесс познания, который выражен в целостном единстве восприятия, оценки и создания художественных образов на основе эмоционального переживания их содержания и формы. Специфика эмоционально-образного мышления учителя музыки предусматривает педагогическую направленность процесса его художественно-познавательной деятельности, что проявляется в способности эмоционального наполнения восприятия, оценки и создания образов искусства с позиции мироощущения учеников. Основными функциями профессиональной подготовки будущих учителей музыки нами определены: познавательная, диагностическая, ориентационная, коммуникативная, интегративная, гедонистическая, прогностическая.

Методика формирования эмоционально-образного мышления студентов факультетов искусств педагогических университетов предусматривает внедрение организационно-подготовительного, накопительного, содержательно-интегративного, деятельно-самостоятельного этапов обучения, которые отличаются степенью самостоятельности будущих учителей музыки. Предлагается последовательное применение таких методов и форм обучения, как

эвристические беседы, консультации организационно-ознакомительного направления, привлечение студентов к проведению репетиций с детскими коллективами, пополнение и художественно-педагогический анализ школьного репертуара, расширение музыкально-теоретического и методического тезауруса студентов, использование возможностей компьютера при обработке музыкальных произведений, обогащение методической осведомленности студентов, побуждение их к проектированию и вариативному планированию музыкально-педагогической деятельности со школьниками, выбор оптимальных методов работы с учащимися и рефлексивное погружение в результаты педагогической практики.

Ключевые слова: методика, формирование эмоционально-образного мышления, будущие учителя музыки, компонентная структура, обучение игре на скрипке, принципы, педагогические условия.

Wang Kan. Methods of formation of emotional and imaginative thinking of future music teachers in the process of learning to play the violin. - Manuscript.

Thesis for a candidate of pedagogical sciences degree in specialty 13.00.02 - Theory and Methods of Musical Education. - National Pedagogical University named after M.P. Dragomanov. - Kiev, 2019.

In the thesis the problem of the formation of the emotional-figurative thinking of future music teachers in the process of learning to play the violin is investigated. Emotional-figurative thinking is considered as a process of cognitive activity, which is realized through the analysis and combination of images based on their emotional experience. Emotional-figurative thinking in the field of art is defined by us as a complex process of cognition, which is expressed in the integral unity of perception, evaluation and creation of artistic images based on the emotional experience of their content and form. The specifics of the emotional and imaginative thinking of a music teacher provides for the pedagogical orientation of the process of his artistic and cognitive activity, which is manifested in the ability of emotional content of perception, evaluation and creation of images of art from the perspective of the students' world outlook. The main functions of the professional training of future music teachers are: cognitive, diagnostic, orientation, communicative, integrative, hedonistic, prognostic.

The method of forming emotional and imaginative thinking of students of the faculties of arts at pedagogical universities provides for the introduction of organizational, preparatory, accumulative, informative and integrative, active and independent stages of education, which differ in the degree of independence of future music teachers. It is proposed to consistently use such methods and forms of education as heuristic conversations, consulting organizational and familiarization areas, attracting students to rehearsals with children's groups, enlarging and artistic and pedagogical analysis of school repertoire, expanding students' theoretical and methodological thesaurus, using computer capabilities processing of musical works, enriching students' methodological awareness, encouraging them to design

Planning and variability of musical and educational activities with students, the choice of optimal methods of work with students and reflective of immersion in teaching practice.

Key words: methodology, formation of emotional-figurative thinking, future music teachers, component structure, teaching violin, principles, pedagogical conditions.